

Utbildningsinspektion i Öckerö kommun

Beslut
Kommunrapport
Skolrapporter

Innehåll

Beslut

Kommunrapport

Förskoleverksamhet

Skolbarnsomsorg

Särskolan

Skolrapporter

Ankarets skola, Knippla skola och Rörö skola

Bergagårdsskolan

Brattebergsskolan

Fotö skola och Björkö skola

Hedens skola

Hälsö skola

Kompassens skola och Kalvsunds skola

Minnesstensskolan

Öckerö Gymnasium

Vuxenutbildningen

Öckerö kommun
Box 1035
430 90 ÖCKERÖ

2008-11-05
1 (4)
Dnr 53-2007:3781

Genomförd utbildningsinspektion i Öckerö kommun

Inspektion har genomförts i Öckerö kommun av förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen samt vuxnas lärande. Besök gjordes i kommunens skolor och andra verksamheter under perioden den 17 mars 2008 till och med den 26 maj 2008. Inspektionen tar ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen. Inspektionen granskar utbildningens kvalitet samt bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Inspektionen behandlar tre områden **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Inspektionsrapporten syftar dock inte till att ge en heltäckande bild av all förskole- och skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Information finns publicerad på Skolinspektionens webbplats, www.skolinspektionen.se (Tillsyn, Regelbunden tillsyn).

Av bilagda rapporter framgår vilka skolor och verksamheter som inspekterats och hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna. Förutom en övergripande rapport om kommunens hela ansvarsområde för förskoleverksamheten, skolan, skolbarnsomsorgen och vuxnas lärande finns även rapporter om varje kommunal skola, rektorsområde eller verksamhet i kommunen.

Detta beslut redovisar brister på kommunnivå samt brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden). Dessutom redovisas områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden i kommunen).

I skol-/verksamhetsrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden avseende kvaliteten på skol- och verksamhetsnivå där kommunen i det fortsatta kvalitetsarbetet ansvarar för att förbättringar och utveckling av verksamheterna kommer till stånd.

Senast inom tre månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 5 februari 2009 ska Öckerö kommun redovisa till Skolinspektionen, avdelningen i Göteborg vilka åtgärder som vidtagits mot allvarliga brister, brister på kommunnivå samt brister på skol- och verksamhetsnivå. I bilaga till beslutet anges vilka skolor och verksamheter som berörs.

Skolinspektionen avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen på kommunnivå samt på skol- och verksamhetsnivå.

Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen

Skolinspektionen bedömer att det i Öckerö kommun överlag finns goda förutsättningar för barn, elever och studerande i de olika verksamheterna att nå långt i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Det läggs bl.a. en god grund i förskolan vars innehåll ligger i linje med de nationella målen.

Enligt de intervjuer som genomförts under inspektionen trivs barn och elever i huvudsak och känner trygghet i sina respektive verksamheter. Vid Brattebergsskolan förekommer det dock kränkningar av elever och kränkningarna har inte upphört trots åtgärder från skolans sida. Enligt inspektörernas bedömning måste kommunen omgående vidta åtgärder så att kränkningarna omedelbart upphör och att skolan utgör en trygg miljö. Skolinspektionen bedömer också att kommunen snarast måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas i enlighet med författningarnas krav. Planerna måste upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna i den verksamhet för vilken planerna gäller.

Öckerö kommun har periodvis svårt att erbjuda plats i förskoleverksamheten inom fyra månader från att behovet anmälts. Skolinspektionen bedömer att kommunen bör se till att kravet på att erbjuda plats utan dröjsmål uppfylls alla tider på året.

Kommunens fritidshem erbjuder i stor utsträckning barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

Kommunen måste arbeta för att utveckla uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 till att omfatta samtliga ämnen både på skol- och kommunnivå. Det förutsätter att lärare följer upp och systematiserar uppföljningen av elevers kunskapsutveckling i de olika ämnena. I de ämnen skolorna följer upp finns det skillnader i resultat för elever i årskurs 5 mellan grundskolorna som kommunen bör uppmärksamma och vidta relevanta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Elevernas kunskapsresultat i årskurs 9 är när det gäller genomsnittligt meritvärde, fullständiga slutbetyg på grundskolan och andel behöriga till gymnasieskolan i nivå med rikets. Kommunen anordnar en sommarskola som bl.a. ökar andelen behöriga till gymnasieskolan. Det finns i förhållande till riket skillnader när det gäller flickors och pojkars kunskapsresultat i årskurs 9 som kommunen bör uppmärksamma.

I gymnasieskolan når eleverna mycket höga betygsnivåer, men skillnaden mellan olika utbildningar bör kommunen fortsätta att uppmärksamma. Lärarna vid gymnasieskolan har rutiner för att följa upp kunskapsresultaten och därmed för att ifrågasätta undervisningsmål och metoder i förhållande till styrdokumentens krav.

Inspektionen i Öckerö kommun visar att flertalet grundskolor liksom gymnasieskolan överlag har goda rutiner för att identifiera och ge särskilt stöd till elever som har

svårigheter i skolarbetet. Inspektörerna bedömer dock att kvaliteten på åtgärdsprogrammen behöver förbättras vid några skolor.

Inom gymnasieskolan ges eleverna möjligheter till inflytande över sin utbildning medan inspektionen visar att flertalet av kommunens grundskolor bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning.

Skolinspektionen bedömer att de intervjuade politikerna är insatta i verksamheterna och att den interna kommunikationen mellan ledningsnivåerna inom den kommunala organisationen fungerar väl. Det finns inom kommunens förvaltning en klar ambition med verksamheterna som bl.a. manifesteras genom olika ”mallar” och riktlinjer för verksamheterna. Förvaltningschefen och förvaltningen upplevs i stor utsträckning som ett stöd i verksamheterna. Öckerö kommun och dess verksamheter har ett till delar fungerande kvalitetsarbete, men det finns brister som innebär att det saknas viktigt underlag för analyser och beslut.

I kommunen finns det skolor som inte anordnar undervisning i alla ämnen före utgången av årskurs 5. Det finns också brister när det gäller att anordna elevens val och svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att följande brister på kommunnivå måste åtgärdas.

- Kommunen genomför inte en systematisk uppföljning eller utvärdering av kunskapsresultaten inom grundskolan (årskurs 5 i samtliga ämnen) och sår vux (1 kap. 12 §, 2 kap. 8 § och 4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt 1 kap. 4 § förordningen om vuxenutbildning för utvecklingsstörda).
- Kommunen har inte sett till att Brattebergsskolan bedriver ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och 5 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling).
- Kommunen har inte sett till att alla verksamheter har likabehandlingsplaner i enlighet med de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Kommunen uppfyller inte förordningens krav om barns och elevers medverkan vid upprättandet av eller uppföljning av verksamheternas likabehandlingsplaner (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Kommunen verkar inte aktivt för att rekrytera studerande till grundläggande vuxenutbildning, grundläggande sår vux och svenskundervisning för invandrare (11 kap. 8-9 §§, 12 kap. 2a-2b §§ och 13 kap 3 och 4 §§ skollagen).

I bilaga till beslutet anges sådana brister på skol- och verksamhetsnivå som måste åtgärdas.

2008-11-05
4 (4)
Dnr 53-2007:3781

Vidare bedömer Skolinspektionen att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Kommunens kvalitetsredovisning bör förbättras så att även resultaten i vuxenutbildningen och särskolan bedöms.
- Kommunen bör uppmärksamma skillnader i resultat i årskurs 5 och vidta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

På Skolinspektionens vägnar

Carina Abréu
Avdelningschef

Bosse Jersenius
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit juristen Malin Rothlin och enhetschefen Hans Larson.

Kopia till

Enligt fastställd sändlista

Bilaga

Förteckning över skolor och verksamheter där Skolinspektionen kräver åtgärder.

Följande brister vid respektive skola eller verksamhet måste åtgärdas

Skolbarnsomsorgen

- Fritidshemmens kvalitetsredovisningar uppfyller inte kraven i förordningen (3 och 3a §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Obligatoriska särskolan

- Åtgärdsprogram upprättas inte alltid för elever i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Särskolans kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (2-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Ankaret, Knippla och Rörö skolor

- Skolorna gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Knippla skola saknar ordningsregler (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Eleverna vid Knippla skola får inte möjlighet att nå de mål de ska ha uppnått i kemi i slutet av det femte skolåret (4 kap. 3 a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, 2 kap. 3 och 6 §§ grundskoleförordningen samt förordningen om kursplaner för grundskolan).
- Elevens val erbjuds inte vid skolorna (2 kap. 19 och 20 §§ grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningarna uppfyller inte kraven i bestämmelserna (3-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Bergagårdsskolan

- Skolan erbjuder inte elevens val enligt förordningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).
- Skolan gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte kraven i förordningen (3 och 3a §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolans åtgärdsprogram uppfyller inte förordningens krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Brattebergsskolan

- Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan bedriver inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och 7-8 §§ lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling).

Fotö och Björkö skolor

- Fotö skola saknar arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolorna gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Hedens skola

- Skolan anordnar inte svenska som andraspråk (2 kap. 15 och 16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp fattas inte i behörig ordning (5 kap. 5 § grundskoleförordningen och 6 kap. 33 § kommunallagen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte kraven i förordningen (3 och 3 a §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Hälsö skola

- Skolan gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan säkerställer inte att eleverna får utbildning i den omfattning som behövs för att nå kursplanernas mål att uppnå det femte skolåret i ett flertal ämnen (4 kap. 3 a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen och förordningen om kursplaner för grundskolan).
- Eleverna erbjuds inte elevens val i enlighet med bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (2-3 §§ och 3a § samt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan saknar arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).

Kompassens och Kalvsunds skolor

- Kompassens skola gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte lagens krav (3 och 3 a §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Minnesstensskolan

- Åtgärdsprogram upprättas inte enligt kraven i grundskoleförordningen. (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte ordningsregler som är utarbetade under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för elever och elevernas vårdnadshavare (6 kap. 8 b § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (2-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Vuxenutbildningen

- Intyg utfärdas inte efter avslutad kurs i grundläggande särsvux motsvarande träningsskola (4 kap. 1 § förordningen om vuxenutbildning för utvecklingsstörda).
- Särsvux saknar kvalitetsredovisning (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Komvux saknar arbetsplan (läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 2.6).

Utbildningsinspektion i Öckerö kommun

Innehåll

Inledning.....	1
Underlag.....	1
Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av måluppfyllelse och resultat	4
Bedömning av styrning och kvalitetsarbete	11

Inledning

I Öckerö kommun har förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen granskats.

Utbildningsinspektionen sände den 18 januari 2008 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Kommunens styrelse och centrala förvaltning för verksamheterna och samtliga skolor har besökts under perioden den 17 mars 2008 till och med den 26 maj 2008. De ansvariga inspektörerna framgår i slutet av denna rapport.

Inspektionen avser att bedöma kommunens ansvarstagande för verksamheterna. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheterna uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet och övriga verksamheter. De rekommendationer och krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolinspektionens beslut med anledning av inspektionen. Inspektionen av de kommunala skolorna, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, särskolan och vuxenutbildningen redovisas i separata rapporter.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen, skolorna och verksamheterna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och verksamheterna, dels den information som inspektörerna samlat in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och verksamheterna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem. I Öckerö kommun genomfördes intervjuer med representanter för den politiska ledningen och med förvaltningsled-

ningen. Vidare har intervjuer genomförts med representanter för vårdnadshavare, personal och chefer inom förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Samtliga grundskolor, särskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen har besökts, men förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen har inte besökts. På skolorna har intervjuer genomförts med skolledningen samt med representanter för elever, personal och vårdnadshavare.

Företrädare för kommunen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifterna i rapporten.

Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen

Verksamhetsform	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	400
Skolbarnsomsorg	475
Förskoleklass	142
Grundskola	1 401
Obligatorisk särskola	24
Gymnasieskola	228
Kommunal vuxenutbildning	35
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda	14
Svenskundervisning för invandrare	6

Källa: Uppgifter från kommunen

Öckerö kommun är belägen i norra skärgården utanför Göteborg. Kommunen består av tio öar varav Hönö och Öckerö är de största. Kommunen har år 2007 cirka 12 300 invånare.

Andelen av de boende i kommunen som är födda utrikes är cirka 4 procent att jämföra med 13 procent i riket. Cirka 30 procent av befolkningen har eftergymnasial utbildning att jämföra med rikets 34 procent. Andelen förvärvsarbetande är hög bland både män och kvinnor jämfört med motsvarande andel för riket. Andelen invånare som pendlar ut från kommunen för att arbeta eller studera är betydligt högre än andelen som pendlar in.¹

De kommunala skolorna, förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, särskolan och vuxenutbildningen är organiserade i tre områden som leds av var sin områdesrektor. Två av områdena består av förskola, skolbarnsomsorg och grundskola, medan det tredje består av gymnasieskola och vuxenutbildning. Inom de områden som består av förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola finns rektorsområden som leds av en rektor. Ett rektorsområde består i de flesta fall av förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola. I något fall har en rektor enbart ansvar för förskoleverksamhet. Kommunens enda skola för årskurserna 7–9, Brattebergsskolan, har två rektorstjänster, varav den ena är vakant vid inspektionstillfället. Grupper med obligatorisk särskola finns på Hedens skola (träningsskola årskurserna 1–10) och Brattebergsskolan (grundskola årskurserna 7–9). Dessutom finns det särskoleelever integrerade vid några av kommunens grundskolor.

¹ Uppgifterna hämtade från SCB:s kommunfakta 2008.

Gymnasieskolan har fyra specialutformade program som alla har anknytning till havet. De fyra programmen är Den seglande gymnasieskolan (DSG), Fiske- och Sjöfartstekniskt program (FST), Marinbiologiskt program (MBI) och Marint verkstadstekniskt program (MVT). Av eleverna vid gymnasieskolan är cirka 40 procent från Öckerö kommun. Många elever får sin gymnasieutbildning inom Göteborg eller någon av de andra kommuner som samverkar kring gymnasieutbildning inom ramen för Göteborgsregionens kommunalförbund. Vuxenutbildning erbjuds i ringa omfattning inom Öckerö kommun. Genom samverkan inom Göteborgsregionens kommunalförbund kan ändå invånarna erbjudas ett brett utbud.

I kommunen finns två särskilda undervisningsgrupper som har hela kommunen som upptagningsområde. Den ena, Optimisten, tar emot elever i åldrarna 7 till 12 år och den andra, Spindeln, elever i åldrarna 13 till 16 år.

Kommunens elevhälsa är organiserad på områdesnivå och leds av respektive områdesrektor.

I kommunen finns en fristående grundskola, Gårda Kristna skola. Den har inspekterats i anslutning till att kommunens skolor inspekterats men omfattas inte av denna rapport. Inom kommunen finns också en stor andel, cirka 40 procent, enskild förskoleverksamhet. Denna verksamhet har kommunen tillsynsansvar för och den omfattas inte av Skolinspektionens inspektion.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att det i Öckerö kommun överlag finns goda förutsättningar för barn, elever och studerande i de olika verksamheterna att nå långt i förhållande till de nationella målen för utbildningen. Det läggs bl.a. en god grund i förskolan vars innehåll ligger i linje med de nationella målen.

Enligt de intervjuer som genomförts under inspektionen trivs barn och elever i huvudsak och känner trygghet i sina respektive verksamheter. Vid Brattebergsskolan förekommer det dock kränkningar av elever och kränkningarna har inte upphört trots åtgärder från skolans sida. Enligt inspektörernas bedömning måste kommunen omgående vidta åtgärder så att kränkningarna omedelbart upphör och att skolan utgör en trygg miljö. Skolinspektionen bedömer också att kommunen snarast måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas i enlighet med författningarnas krav. Planerna måste upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna i den verksamhet för vilken planerna gäller.

Öckerö kommun har periodvis svårt att erbjuda plats i förskoleverksamheten inom fyra månader från att behovet anmälts. Skolinspektionen bedömer att kommunen bör se till att kravet på att erbjuda plats utan dröjsmål uppfylls alla tider på året.

Kommunens fritidshem erbjuder i stor utsträckning barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

Kommunen måste arbeta för att utveckla uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 till att omfatta samtliga ämnen både på skol- och kommunnivå. Det förutsätter att lärare följer upp och systematiserar uppföljningen av elevers kunskapsutveckling i de olika ämnena. I de ämnen skolor-

na följer upp finns det skillnader i resultat för elever i årskurs 5 mellan grundskolorna som kommunen bör uppmärksamma och vidta relevanta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Elevernas kunskapsresultat i årskurs 9 är när det gäller genomsnittligt meritvärde, fullständiga slutbetyg på grundskolan och andel behöriga till gymnasieskolan i nivå med rikets. Kommunen anordnar en sommarskola som bl.a. ökar andelen behöriga till gymnasieskolan. Det finns i förhållande till riket skillnader när det gäller flickors och pojkars kunskapsresultat i årskurs 9 som kommunen bör uppmärksamma.

I gymnasieskolan når eleverna mycket höga betygsnivåer, men skillnaden mellan olika utbildningar bör kommunen fortsätta att uppmärksamma. Lärarna vid gymnasieskolan har rutiner för att följa upp kunskapsresultaten och därmed för att ifrågasätta undervisningsmål och metoder i förhållande till styrdokumentens krav.

Inspektionen i Öckerö kommun visar att flertalet grundskolor liksom gymnasieskolan överlag har goda rutiner för att identifiera och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter i skolarbetet. Inspektörerna bedömer dock att kvaliteten på åtgärdsprogrammen behöver förbättras vid några skolor.

Inom gymnasieskolan ges eleverna möjligheter till inflytande över sin utbildning medan inspektionen visar att flertalet av kommunens grundskolor bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning.

Skolinspektionen bedömer att de intervjuade politikerna är insatta i verksamheterna och att den interna kommunikationen mellan ledningsnivåerna inom den kommunala organisationen fungerar väl. Det finns inom kommunens förvaltning en klar ambition med verksamheterna som bl.a. manifesteras genom olika ”mallar” och riktlinjer för verksamheterna. Förvaltningschefen och förvaltningen upplevs i stor utsträckning som ett stöd i verksamheterna. Öckerö kommun och dess verksamheter har ett till delar fungerande kvalitetsarbete, men det finns brister som innebär att det saknas viktigt underlag för analyser och beslut.

I kommunen finns det skolor som inte anordnar undervisning i alla ämnen före utgången av årskurs 5. Det finns också brister när det gäller att anordna elevens val och svenska som andraspråk.

I Skolinspektionens beslut finns närmare redovisat brister på kommunnivå samt brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden). Dessutom redovisas områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden i kommunen).

I skol-/verksamhetsrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden på skol- och verksamhetsnivå avseende kvaliteten.

Bedömning av måluppfyllelse och resultat

Inspektörerna har granskat om barnen och eleverna i de olika verksamheterna utvecklas och når de nationella målen för kunskaper, normer och värden, särskilt angivna i skollagen, läroplanerna för förskolan (Lpfö 98), det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och det frivilliga skolväsendet (Lpf 94), de nationella kursplanerna och programmålen. Vidare granskas utvärdering av lärandet, indi-

vidanpassning och särskilt stöd, bedömning och betygssättning liksom arbetet med normer och värden. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Kunskaper, utveckling och lärande

Förskola och skolbarnsomsorg

Förskolor och familjedaghem ska enligt skollagen erbjuda barnen fostran och omvårdnad genom pedagogisk verksamhet. I läroplanen för förskolan, vilken gäller för förskolan och är vägledande för familjedaghemmen, betonas att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Den pedagogiska verksamheten ska stimulera och utmana barnens utveckling och lärande samt ta tillvara och stärka barnens intresse och lust att lära.

Intervjuer med ledning och företrädare för personal och vårdnadshavare visar att verksamheten i huvudsak är utmanande och stimulerande för barnen. Inspektörerna får intrycket att personalen i stor utsträckning arbetar tematiskt. Alla barn kartläggs för att utreda deras behov och verksamheten planeras och styrs av barnens önskemål och behov. Personalen berättar att de arbetar medvetet för att öka barnens inflytande.

Inspektörerna bedömer att förskoleverksamheten planeras så att innehållet ligger i linje med de nationella målen. Se vidare i den för förskoleverksamheten särskilda verksamhetsrapporten.

Enligt skollagen har skolbarnsomsorgen till uppgift att komplettera skolan samt erbjuda barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. I läroplanen anges också att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje barns mångsidiga utveckling och lärande.

Intervjuer med personal, skolledare och vårdnadshavare visar att fritidshemmet kompletterar skolan både tids- och innehållsmässigt genom att tyngdpunkten i verksamheten är en annan än i skolan. Lek och skapande får stort utrymme och formas utifrån barnens ålder, mognad, behov, intressen och erfarenheter. Skolbarnsomsorgen arbetar också aktivt för barns rätt till ansvar, delaktighet och inflytande i verksamheten genom exempelvis gemensamma samlingar och demokratiska omröstningar.

Inspektörerna bedömer att personalen på fritidshemmen arbetar för att erbjuda barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.

Obligatoriska skolväsendet

Enligt skollagen och läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. har huvudmannen och den pedagogiska ledningen ansvaret för att skolans verksamhet utvecklas och svarar mot uppsatta mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas samt att nya metoder prövas och utvecklas.

En viktig förutsättning i arbetet med att höja elevernas måluppfyllelse är att skolorna och kommunen har information om elevernas kunskapsresultat såväl för skolor som för kommunen som helhet. Med den informationen som utgångspunkt kan orsakerna till kunskapsresultaten analyseras samt undervisningen och andra förutsättningar anpassas. Inspektionen visar att det finns variatio-

ner i skolornas uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling i de tidigare årskurserna. Skolorna har överlag system för att diagnostisera och följa elevernas kunskapsutveckling i engelska, matematik och svenska före årskurs 5. För utvärdering och uppföljning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i förhållande till nationella mål använder skolorna i kommunen huvudsakligen de nationella ämnesproven. Resultaten vid de nationella proven i engelska, matematik och svenska samlas in centralt i kommunen och finns redovisade och i viss mån analyserade och utvärderade i kommunens kvalitetsredovisning.

De av kommunen redovisade resultaten vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar att resultaten varierar mellan skolorna, vilket framgår av de exempel som ges i tabell 1.

Tabell 1. *Andelen elever i procent per skola som har nått kravnivån i samtliga delprov vid nationella ämnesprov i årskurs 5 år 2005–2007 vid grundskolorna i Öckerö kommun.*

Skola	Engelska			Matematik			Svenska		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Ankarets skola	73	79	59	92	86	68	96	83	77
Kompassens skola	100	79	89	72	83	74	96	68	74
Hedens skola	52	60	81	79	89	74	93	100	81
Bergagårdsskolan	83	74	96	80	68	94	91	76	94

Källa: Uppgifter från kommunen

De skolor som visas som exempel i tabell 1 har mellan 23 och 40 elever i årskurs 5. Inspektörerna vill med dessa exempel peka på att det finns skillnader såväl över tid som mellan ämnen och skolor som kommunen bör uppmärksamma och vidta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

I övriga ämnen har skolorna inte något systematiskt sätt för att följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat i relation till de nationella mål som anges i läroplanen och i kursplanerna. Bristerna i uppföljning av de samlade resultaten begränsar möjligheterna att göra övergripande analyser och vidta nödvändiga åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Se vidare i respektive skolrapport. Inspektörerna bedömer att kommunen måste arbeta för att utveckla uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i samtliga ämnen både på skol- och kommunnivå.

Vid en jämförelse med riket framkommer att det genomsnittliga meritvärdet² för årskurs 9 i Öckerö kommun år 2005 var högre än i riket. År 2006 var dock det genomsnittliga meritvärdet lägre än rikets och år 2007 detsamma som i riket (se tabell 2). Andelen elever med fullständigt betyg respektive andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan är, med undantag av andelen med fullständiga slutbetyg år 2006, lika med eller högre än i riket. Inspektörerna noterar att dessa resultat varierat under de tre jämförda åren. Samtliga redovisade resultat har dock försämrats mellan åren 2005 och 2007.

² Meritvärdet räknas fram genom att bokstavs betygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

Tabell 2. Jämförelse mellan genomsnittligt meritvärde m.m. för åren 2005–2007 för elever i årskurs 9 i Öckerö kommun i förhållande till riket.

	Resultatmått för elever i årskurs 9					
	Kommunen			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde	215	200	207	206	206	207
Andel (procent) med fullständigt slutbetyg	82	75	77	75	76	76
Andel (procent) behöriga till gymnasieskolan	93	89	91	89	89	89

Källa: Skolverkets officiella statistik

Eleverna i Öckerö kommun har, enligt Skolverkets analysverktyg SALSA³, ett utbildningsresultat för år 2005 som ligger över det modellberäknade värdet. Åren 2006 och 2007 har eleverna ett utbildningsresultat som ligger under det modellberäknade både när det gäller meritvärde och andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen.

På samma sätt som för riket som helhet har pojkar i Öckerö kommun lägre meritvärde än flickor, vilket framgår av tabell 3. Skillnaden mellan flickors och pojkars meritvärde är dock mindre år 2007 än de två föregående åren.

Tabell 3. Jämförelse mellan genomsnittligt meritvärde i slutbetygen för åren 2005–2007 för pojkar respektive flickor i årskurs 9 i Öckerö kommun och i riket.

	Resultatmått för elever i årskurs 9					
	Kommunen			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittligt meritvärde, pojkar	198	186	205	196	196	197
Genomsnittligt meritvärde, flickor	232	215	209	217	218	219

Källa: Skolverkets officiella statistik

I Öckerö kommun har flickors genomsnittliga meritvärde påtagligt försämrats över tid medan meritvärdet för pojkar påtagligt förbättrats. Avvikelsen i meritvärde för pojkar i jämförelse med riket är +8 år 2007. Motsvarande avvikelse för flickor är -10 meritpoäng.

Kunskapsresultaten för elever i årskurs 9 följs årligen upp i kommunens kvalitetsredovisning.

Kommunen anordnar årligen en ”sommarskola” för elever som inte uppnått målen i ett eller flera av ämnena engelska, matematik och svenska. Efter sommarskolan och särskild prövning har andelen elever som är behöriga till nationella program i gymnasieskolan ökat och andelen elever som inte uppnått må-

³ Modellberäkningen i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som vårdnadshavarnas utbildning, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

len i ett ämne minskat. När det gäller andelen elever som inte uppnått målen i ett ämne har antalet efter sommarskolan minskat till cirka hälften.

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppsatta mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.

Vid Öckerö gymnasieskola har lärarna rutiner för att följa upp kunskapsresultaten och därmed underlag för att ifrågasätta undervisningsmål och metoder i förhållande till styrdokumentens krav.

Tabell 4. *Jämförelse mellan genomsnittlig betygspoäng m.m. för åren 2005–2007 för gymnasieelever vid Öckerö gymnasieskola i förhållande till riket.*

År	Betygspoäng ⁴		Andel elever med högskolebehörighet (procent)		Andel elever med slutbetyg efter fyra år (procent)	
	Öckerö gymnasieskola	Riket	Öckerö gymnasieskola	Riket	Öckerö gymnasieskola	Riket
2005	17,1	14,0	98	89	67	76
2006	17,9	14,0	96	89	91	76
2007	17,8	14,0	100	90	91	76

Källa. Skolverkets officiella statistik

Betygsnivån är, i förhållande till riket, mycket hög för ett av de två specialutformade programmen vid skolan som hittills utfärdat slutbetyg, ”Den seglande gymnasieskolan” (DSG). För det andra specialutformade programmet ”Fiske- och Sjöfartstekniskt program” (FST) är betygsnivån betydligt lägre. Jämförelsen i tabellen med motsvarande värden i riket är något missvisande, eftersom samtliga program är specialutformade. Resultaten på nationella kursprov är mycket höga och motsvarar nivån på satta kursbetyg, dock med viss avvikelse uppåt för satta betyg. Den höga betygsnivån kan delvis förklaras med de höga meritvärden eleverna har i slutbetyget från årskurs 9. Så hade till exempel elever som började i årskurs 1 på DSG läsåret 2007/08 meritvärden som varierade mellan 265 och 310 poäng. Se vidare skolrapporten angående gymnasieskolan.

För vuxenutbildningen redovisas få resultat eftersom större delen av de studerande läser i andra kommuner inom Göteborgsregionen. I kommunens kvalitetsredovisning för år 2007 redovisas en jämförelse mellan resultat från de nationella proven och de givna kursbetygen i engelska A och B samt svenska B. Flertalet av de studerande når godkända betyg. Andelen elever som slutför kurser på gymnasial nivå är 83 procent mot rikets 75 procent enligt Skolverkets statistik. För särvox redovisas inga resultat.

Inspektörerna bedömer att kommunen bör förbättra uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat inom den kommunala vuxenutbildningen. Inspektörerna bedömer vidare att det är en brist att kommunen inte följer upp och utvärderar elevernas kunskapsresultat inom särvox.

⁴ Alla betygsatta kurser medräknade, där kursens poäng multiplicerats med vikt för betyg (IG=0, G=10, VG=15, MVG=20) samt dividerats med poängsumman för respektive nationellt program.

Individanpassning och särskilt stöd

Undervisningen ska enligt läroplanen anpassas efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

I Öckerö kommun individualiserar pedagogerna på grundskolorna och gymnasieskolan undervisningen men det varierar inom och mellan skolorna i vilken utsträckning de lyckas utgå ifrån varje elevs behov och ge eleverna utmaningar i sitt lärande.

Enligt läroplanen för förskolan ska barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Enligt skollagen ska skolbarnsomsorgen utgå från varje barns behov. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges den omsorg som deras speciella behov kräver.

Intervjuer med såväl personal och skolledare som vårdnadshavare visar att förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen har en väl fungerande organisation och etablerade rutiner för att identifiera behov samt sätta in och följa upp insatser för barn i behov av särskilt stöd. Se vidare i den för respektive verksamhet särskilda rapporten.

I skollagen föreskrivs att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Det framgår också i grundskoleförordningen respektive gymnasieförordningen att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att en elev behöver särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas.

Öckerö kommun har sedan några år tillbaka gjort en särskild satsning på att öka den specialpedagogiska kompetensen inom kommunen. Inom ramen för denna satsning har kommunen anställt ett antal specialpedagoger inom både förskola, grundskola och gymnasieskola. Specialpedagogerna är underställda områdesrektorerna och ansvarar för var sin del av områdets skolor och/eller förskolor. Specialpedagogerna bildar också ett nätverk för specialpedagogiska frågor i kommunen. I förhållande till de olika verksamheterna och personalen arbetar specialpedagogerna i första hand handledande, dvs. observerar och ger råd till den ordinarie personalen, medverkar vid upprättande av åtgärdsprogram etc. Det förekommer dock också i viss mån att specialpedagogerna har direkt undervisning med elever.

I kommunen finns två särskilda undervisningsgrupper inom grundskolan, Optimisten och Spindelskolan. De tar emot elever från hela kommunen. Enligt inspektörernas bedömning bedrivs undervisningen i enlighet med gällande bestämmelser. Inspektörerna har dock funnit att beslut om placering i den särskilda undervisningsgruppen Optimisten saknas i något fall, vilket är en brist. Se vidare skolrapporten för Hedens skola.

Inspektionen i Öckerö kommun visar att flertalet grundskolor liksom gymnasieskolan överlag har goda rutiner för att identifiera och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter i skolarbetet. Inspektörerna bedömer dock att kvaliteten på åtgärdsprogrammen behöver förbättras vid några skolor.

Undervisningen inom den obligatoriska sarskolan och sarvux anpassas i stor utstrackning efter varje elevs behov. Inom den obligatoriska sarskolan uppratras dock inte atgardsprogram, vilket inspektorena bedomer ar en brist.

Bedomning och betygssattning

Enligt bade grundskole- och gymnasieskolforordningen ar det rektor och larare som ansvarar for betygssattningen. Kontinuerliga insatser av flera slag kravs for att sakra en likvardig och rattvis bedomning och betygssattning.

Inom saval grund- som gymnasieskolan sker en allsidig bedomning av elevernas kunskaper infor betygssattningen och betyg satts utifran kursplanemal och betygskriterier. Det finns i stor utstrackning rutiner for att sakerstalla en likvardig och rattvis bedomning. I kommunen genomfors en kompetensutveckling inom omradet "betyg och bedomning". Nationella amnesprov anvands som stod for betygssattningen. Inom grundskolan finns en hog overensstammelse mellan givna betyg och resultat pa nationella prov i amnena engelska, matematik och svenska, medan det i gymnasieskolan finns en viss tendens att betygen ar hogre an resultaten pa de nationella proven. Se vidare respektive skolrapport.

Aven inom vuxenutbildningen satts betyg enligt bestammelserna, dock med undantag for att intyg inte ges for vissa kurser pa trorningskoleniva inom sarvux. Detta ar en brist som vuxenutbildningen maste atgarda. Se vidare verksamhetsrapporten for vuxenutbildningen.

Normer och varden

Enligt de intervjuer som genomforts under inspektionen trivs barn, elever och studerande i huvudsak och kanner i stor utstrackning trygghet i sina respektive verksamheter, vilket också resultaten pa de enkater till elever och vardnadshavare, som kommunen genomfor, visar. Vid Brattebergsskolan forekommer det dock kränkningar av elever och kränkningarna har inte upphort trots atgarder fran skolans sida. Enligt inspektorens bedomning maste kommunen omgäende vidta atgarder så att kränkningarna omedelbart upphor och att skolan utgor en trygg miljo. Vid Fotö skola bedomer inspektorena att det forebyggande arbetet med värdegrunden behover intensifieras.

Enligt läroplanerna ska verksamheterna aktivt och medvetet päverka och stimulera barnen, eleverna och de studerande att omfatta vårt samhälls grundläggande och demokratiska värderingar. Vidare ska enligt läroplanerna alla som arbetar i skolan medverka till att utveckla elevernas känsla for samhörighet, solidaritet och ansvar for människor också utanfor den närmaste gruppen.

Intervjuer med saval rektorer som personal och vardnadshavare visar att det pägar ett aktivt arbete i saval förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen som skolan for att barnen, eleverna och de studerande ska utveckla de normer och värderingar som återfinns i läroplanerna.

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål ar att framja barns och elevs lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Barn- och utbildningsnämnden i Öckerö kommun har den 31 maj 2006 ställt sig bakom ett förslag för att ta fram och upprätta likabehandlingsplaner inom nämndens enheter. Det är enligt inspektörerna oklart huruvida beslutet innebär att nämnden därmed delegerat åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner eller inte. Verksamheternas likabehandlingsplaner bedöms därför i den här rapporten. Vid inspektionstillfället har flertalet verksamheter i Öckerö kommun likabehandlingsplaner som inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Exempelvis saknas i en stor del av planerna en specifik redovisning av verksamheternas behov utifrån en aktuell kartläggning som underlag för insatser kommande år. Likabehandlingsplanerna är i många fall heller inte framtagna i samverkan med barn och elever.

Inspektörerna bedömer att kommunen snarast måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas i enlighet med författningarnas krav. Planerna måste också upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

Skolan ska enligt läroplanerna klargöra för elever vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

Detta fungerar väl inom gymnasieskolan medan inspektionen visar att flertalet av kommunens grundskolor bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning. Det förutsätter att eleverna har kännedom om de nationella målen. Det är t.ex. svårt för eleverna att veta vad de kan ta ansvar för och ha inflytande över utan vetskap om utbildningens mål och målen i respektive ämne. Ett annat utvecklingsområde för många grundskolor i kommunen är elevernas möjligheter att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska arbetsformer. Enligt inspektörernas bedömning ges eleverna inte tillräcklig kunskap om demokratins principer och tränas inte heller i tillräcklig utsträckning att arbeta i demokratiska arbetsformer.

Bedömning av styrning och kvalitetsarbete

Inspektörerna har granskat ledningen av verksamheten och kvalitetsarbetet i kommunen (inklusive kvalitetsredovisningen). Inspektionen tar här även upp tillgången till likvärdig utbildning samt materiella och personella resurser. Be-

dömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Styrning och ledning

Kommunen som huvudman ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med lagar och förordningar.

I Öckerö kommun är det barn- och utbildningsnämnden som ansvarar för kommunens utbildningsfrågor. Ansvaret omfattar förskola, förskoleklass, familjedaghem, grundskola, fritidshem, särskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och olika former för vuxenutbildning. Enligt delegationsordning för barn- och utbildningsnämnden i Öckerö kommun är förvaltningschefen direkt underställd nämnden.

Enligt skollagen ska det i alla kommuner finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende ska gestaltas och utvecklas. Av skolplanen ska särskilt framgå de åtgärder som kommunen avser vidta för att uppnå de nationella mål som har satts upp för skolan. Kommunen ska kontinuerligt följa upp och utvärdera skolplanen.

Öckerö kommun har inte antagit något dokument som benämns skolplan. Det finns däremot en av kommunfullmäktige antagen ”verksamhetsplan”, som enligt inspektörernas bedömning uppfyller kraven för en skolplan. I planen anges prioriterade mål för åren 2007–2010. Utöver planen antar kommunfullmäktige årliga s.k. ”uppdrag” till barn- och utbildningsnämnden där mål och satsningar samt budget- och volymmått redovisas. De uppdrag som kommunfullmäktige årligen antar utvärderas i kommunens kvalitetsredovisning. Någon samlad utvärdering av hela verksamhetsplanens målsättningar sker inte. Av intervjuer och dokumentstudier framgår att verksamhetsplanen anses vara ett viktigt styrdokument för verksamheten.

Inspektörerna bedömer att kommunen genom att upprätta årliga uppdrag som sedan utvärderas har system för att följa upp och utvärdera sin verksamhetsplan. Inspektörerna vill dock påpeka att planen ska benämnas skolplan bland annat för att underlätta för vårdnadshavare och andra intresserade att förstå dokumentets roll.

Politiker på kommun- och nämndnivå håller sig informerade om verksamheterna på olika sätt. Kommunstyrelsen har en dialog med barn- och utbildningsnämnden och barn- och utbildningsnämndens ordförande sitter i kommunstyrelsen. Barn- och utbildningsnämnden träffar områdesrektorer och rektorer regelbundet. Nämndens ordförande besöker verksamheterna. Vidare får politiker i kommunstyrelse och barn- och utbildningsnämnd information om måluppfyllelse och resursbehov inom barn- och utbildningsnämndens område genom kvalitetsredovisningen och i samband med budgetarbetet. Därigenom har de i viss utsträckning underlag även för övriga beslut om kommunens skolväsende. Det finns dock som lyfts fram på andra ställen i denna rapport förbättringsbehov alternativt brister när det gäller kommunens uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat samt rektorernas förtroenhet med verksamheten. Detta påverkar naturligtvis även beslutande politikernas underlag för beslut.

Förvaltningschef, utvecklingsledare, ekonom, nämndsekreterare, samt de tre områdesrektorerna bildar tillsammans förvaltningens ledningsgrupp. Lednings-

gruppen träffas regelbundet för att diskutera gemensamma frågor kring framförallt planering och ekonomi. Inspektörerna bedömer att den interna kommunikationen mellan ledningsnivåerna inom den kommunala organisationen fungerar väl. Enligt inspektörernas uppfattning har förvaltningschefen god insyn i och styrmöjligheter över de olika verksamheterna.

I inspektörernas möten med personal i verksamheterna, framförallt i möten med rektorer framhålls vid ett flertal tillfällen förvaltningens stödjande roll i förhållande till verksamheterna. Inspektörerna uppfattar att förvaltningsledningen har hög legitimitet bland personalen. En av de stödjande funktioner som förvaltningen har är att, tillsammans med olika nyckelpersoner i kommunen, upprätta material som stödjer arbetet i skolorna. En del av detta material finns som mallar för t.ex. likabehandlingsplan och kvalitetsredovisning. Annat är samlat i "Pärmen" för grundskolorna och består till stor del av instruktioner och mallar för arbetet med det lokala kvalitetsarbetet, utvecklingssamtal och IUP samt pedagogisk kartläggning och åtgärdsprogram. Överlag ger mallarna god vägledning för lärare och rektorer när det gäller de delar av verksamheten som de är avsedda att stödja. När det gäller mallen för kvalitetsredovisning på skolnivå och mallen för likabehandlingsplan är det tveksamt om dessa ger det stöd de är tänkta att ge eftersom inspektörerna i de flesta verksamheter funnit anledning att bedöma att det finns brister och/eller förbättringsbehov inom dessa områden.

Enligt skollagen ska det för ledningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som rektor får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt. Vidare har enligt läroplanen rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

För ledning av förskoleverksamheten, skolbarnomsorgen, förskoleklassen, grundskolan, särskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen i Öckerö kommun finns s.k. områdesrektorer och rektorer. Flera av rektorerna är ledare för såväl förskoleverksamhet som skolbarnomsorg och grundskola. Inspektionen visar att rektorerna i Öckerö kommun som pedagogiska ledare överlag tar det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorerna har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt. I några skolor och verksamheter har inspektörerna identifierat behov av att rektorerna ökar sin förtrogenhet med den aktuella verksamheten och i ökad utsträckning verkar som pedagogiska ledare. Öckerö kommun har under senare år rekryterat specialpedagoger så att det numer för varje skola finns en resurs att tillgå när det gäller specialpedagogiska frågor. Specialpedagogerna är underställda områdesrektorerna. De har förutom handledande uppgifter till lärare även periodvis skol- och förvaltningsövergripande uppgifter, antingen som enskilda individer eller gemensamt som ett team. I vissa skolor har detta fått till följd att specialpedagogerna i högre utsträckning uppfattas som pedagogiska ledare för verksamheten än vad rektorn gör, vilket kommunen bör vara uppmärksam på.

Kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska det i alla kommuner finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende ska gestaltas och utvecklas. Det ska särskilt framgå vilka åtgärder kommunen avser vidta för att uppnå de nationella mål som satts upp för skolan. Öckerö kommuns ”verksamhetsplan” är som tidigare konstaterats ett viktigt styrdokument i verksamheten. Planen ligger väl i linje med nationella mål samt de lokala prioriteringar som anses viktiga i Öckerö kommun. Exempel på prioriterade mål i den senaste uppdragshandlingen från kommunfullmäktige till barn- och utbildningsnämnden är att stärka elevers möjligheter att nå målen och att öka vårdnadshavares och elevers möjligheter att följa elevens utveckling och lärande. Utifrån kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden beslutar barn- och ungdomsnämnden om uppdrag till de olika skolområdena. Enligt det arbetsätt som Öckerö kommun valt är det sedan meningen att respektive enhet ska upprätta de lokala arbetsplanerna med ledning av nationella och lokala mål. Som framgår av skolrapporterna upprättar dock inte alla skolor arbetsplaner, vilket inspektörerna bedömer som en brist.

Varje kommun, varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet, varje kommunalt bedriven förskola och varje kommunalt bedrivet fritidshem ska enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kommunens kvalitetsredovisning ska omfatta såväl kommunalt bedriven skolverksamhet som kommunalt bedriven förskoleverksamhet och skolbarnomsorg. Vidare ska kommunens respektive skolans, förskolans eller fritidshemmets kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för en ökad måluppfyllelse.

Den kvalitetsredovisning för Öckerö kommun avseende år 2007 som inspektörerna tagit del av omfattar samtliga verksamheter som ingår i utbildningsnämndens ansvarsområde. Kommunens kvalitetsredovisning utgår från nationella mål för verksamheterna samt från den av kommunfullmäktige antagna verksamhetsplanen.

Inspektörerna bedömer att kommunens kvalitetsredovisning på ett adekvat sätt analyserar resultaten i grundskolan och gymnasieskolan och utifrån analyserna beskriver relevanta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Inspektörerna noterar dock att resultat avseende vuxenutbildningen och särskolan i ringa omfattning redovisas och analyseras. Kommunens kvalitetsredovisning bör förbättras så att även resultaten i vuxenutbildningen och särskolan bedöms.

Kvalitetsredovisningar finns upprättade för varje verksamhet och enhet. Inspektörerna vill framhålla att det system som kommunen valt synliggör alla verksamheter på ett förtjänstfullt sätt. Det finns dock som tidigare konstaterats i denna rapport brister i uppföljning och utvärdering av resultaten i förhållande till de nationella målen framförallt när det gäller årskurs 5. Här finns det utrymme för att förbättra skolornas och kommunens kvalitetsarbete. Av skolrapporterna och verksamhetsrapporterna framgår också att kvalitetsredovisningarna i vissa fall bör utvecklas till att i högre grad vara ett instrument i respektive verksamhets utvecklingsarbete. Som exempel kan nämnas att kommunens kva-

litetsredovisning når betydligt längre när det gäller att analysera kunskapsresultaten i årskurs 9 än vad den kvalitetsredovisning som upprättats på den aktuella skolan, Brattebergsskolan, gör. Det kan enligt inspektörernas bedömning innebära en risk för att initiativet och ansvaret för att verksamheten utvecklas förskjuts från den aktuella skolan och dess rektor till förvaltningen. Se vidare respektive skol- och verksamhetsrapport.

Inspektörerna bedömer sammantaget att Öckerö kommun och dess verksamheter har ett till delar fungerande kvalitetsarbete.

Tillgång till likvärdig utbildning

Enligt skollagen ska plats i förskoleverksamheten och skolbarnomsorgen erbjudas ”utan oskäligt” dröjsmål, det vill säga inom tre till fyra månader efter ansökan om plats. Skälig hänsyn ska också tas till vårdnadshavarens önskemål om omsorgsform och lokalisering av platsen. Plats ska erbjudas så nära barnets hem som möjligt.

I Öckerö kommun finns vid tillfället för inspektion barn som inte får plats inom fyra månader. Kommunen har efter inspektionstillfället meddelat att man nu uppfyller detta krav.

Inspektörerna bedömer att kommunen bör se till att kravet på att erbjuda plats utan dröjsmål uppfylls alla tider på året.

Tillgången till skolbarnsomsorg i kommunen är god och erbjuds till och med tolv års ålder.

Garanterad undervisningstid är enligt grundskoleförordningen den minsta undervisningstid i timmar som eleverna ska erbjudas. Med undervisningstid menas arbete som planerats av lärare och elever tillsammans och som eleverna genomför under lärares ledning. Vissa bestämmelser om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan) framgår av en bilaga till skollagen.

För varje ämne finns det en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Inspektörerna vill uppmärksamma kommunen på att det i kommunen finns skolor som inte erbjuder eller anordnar undervisning i alla ämnen före utgången av årskurs 5. Det finns också brister när det gäller att anordna elevens val och svenska som andraspråk. Se vidare i respektive skolrapport.

Med utgångspunkt i intervjuer med politiker och förvaltningsledning bedömer inspektörerna att eleverna i gymnasieskolan har tillgång till utbildning i enlighet med bestämmelserna.

Vuxenutbildningen erbjuds i Öckerö kommun huvudsakligen inom ramen för Göteborgsregionens kommunalförbund. På så sätt kan kommunen erbjuda ett brett utbud av kurser och utbildningar. Inspektionen visar dock att kommunen på ett mer aktivt sätt måste rekrytera elever till grundläggande vuxenutbildning, grundläggande särsvux och svenskundervisning för invandrare (sfi). Inspektörerna bedömer att kommunen mera aktivt måste försöka nå dem i kommunen som har rätt till grundläggande vuxenutbildning, grundläggande särsvux och sfi och på ett mera aktivt motivera dem att delta i utbildningen.

Resurser

Enligt skollagen ska det i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Vidare är kommuner enligt skollagen skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Enligt officiell statistik för år 2007 är andelen årsanställd personal med pedagogisk högskoleutbildning 47 procent i förskolan och 45 procent i fritidshemmen. Motsvarande andel i riket är 52 procent respektive 58 procent. Andelen årsarbetare med annan utbildning för arbete med barn är 42 procent i förskolan. Antalet barn per anställd i skolbarnsomsorgen är 16, vilket kan jämföras med genomsnittet för riket som är 19. Enligt företrädare för kommunen är det svårt att rekrytera personal med föreskriven utbildning till förskola och fritidshem i kommunen.

Andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning inom grundskolan i Öckerö kommun är år 2007 enligt officiell statistik 85 procent att jämföra med rikets 87 procent. Antalet lärare inom grundskolan per 100 elever är 8,2 vilket är något lägre än motsvarande antal för riket som är 8,4.

Inom gymnasieskolan är andelen lärare med pedagogisk högskoleutbildning 81 procent att jämföra med 78 procent i riket. Antalet lärare per 100 elever är 6,9 att jämföra med 8,1 i riket.

Inspektionen visar att personalen huvudsakligen är utbildad för den undervisning de bedriver. På flera skolor byter lärarna grupper med varandra för att deras utbildning ska vara adekvat för den undervisning gruppen ska ha. Flera av kommunens skolor är små och inspektörerna konstaterar att det vid dessa skolor är svårt att tillgodose alla kompetensbehov.

Kommunen har under senare år inbjudit personalen till pedagogiska samtal. Med detta avses strukturerade samtal kring ett givet ämne. Samtalen genomförs inom förskolan, fritidshemmen samt grund- och gymnasieskolan. Exempel på ämnen som diskuterats under vårterminen 2008 är jämställdhet, delaktighet och inflytande, särskilt stöd samt dokumentation och utvärdering. I samtalen blandas personal från olika enheter som arbetar med barn i samma åldrar för att gemensamt belysa ett ämne. Samtalen är ett bland personalen uppskattat inslag i kompetensutvecklingen. Även i övrigt bedömer inspektörerna utifrån intervjuer att personalen överlag har möjligheter till kompetensutveckling. Undantaget gäller skolbarnsomsorgen, där inspektörerna bedömer att kommunen bör arbeta för att möjligheterna till verksamhetsspecifik kompetensutveckling bör öka.

Avslutningsvis visar inspektionen att kommunens förskolor, skolor och fritidshem huvudsakligen har ändamålsenliga lokaler och god tillgång till läromedel och materiel.

Datum	Ort
2008-11-05	Göteborg

Bosse Jersenius

Thomas Nilsson

Egon Andersson

Gerhard Eriksson

Roland Fallström

Marie Karlsson

Barbro Nässén

Agneta Wennberg